

ZASADY OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO

1. Podstawy prawne:

- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. z 2024 r. poz. 1019).*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 373).*
- Program nauczania:
Barbara Łabęcka *Ponad słowami. Program nauczania języka polskiego w liceum ogólnokształcącym i technikum od roku szkolnego 2019/2020.*

2. Ogólne cele oceniania osiągnięć uczniów:

- informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie,
- pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju,
- motywowanie ucznia do dalszej pracy,
- dostarczanie rodzicom, opiekunom i nauczycielom o postępach, trudnościach w uczeniu się oraz szczególnych uzdolnieniach ucznia,
- umożliwianie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

3. Wymagania edukacyjne – zawarte w Podstawie programowej kształcenia ogólnego

Cele kształcenia – wymagania ogólne

Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów.
2. Rozumienie historii literatury i dziejów kultury jako procesu, a także dostrzeganie roli czynników wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na ten proces.
3. Rozumienie konieczności zachowania i rozwoju literatury i kultury w życiu jednostki oraz społeczeństwa.
4. Rozróżnianie kultury wysokiej i popularnej oraz dostrzeganie związków między nimi.
5. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
6. Kształtowanie różnorodnych postaw czytelniczych: od spontanicznego czytania do odbioru opartego na podstawach naukowych.
7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym.
9. Kształcenie umiejętności rozumienia roli mediów oraz ich wpływu na zachowania i postawy ludzi, a także krytycznego odbioru przekazów medialnych oraz świadomego korzystania z nich.
10. Budowanie systemu wartości na fundamencie prawdy, dobra i piękna oraz szacunku dla człowieka.
11. Kształcenie umiejętności rozpoznawania i wartościowania postaw budujących szacunek dla człowieka (np. wierność, odpowiedzialność, umiar) oraz służących budowaniu wspólnot: państwowej, narodowej, społecznej (np. patriotyzm, sprawiedliwość, obowiązkowość, szlachetność, walka, praca, odwaga, roztropność).

Kształcenie językowe.

1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy z zakresu nauki o języku.
2. Wzbogacanie umiejętności komunikacyjnych, stosowne wykorzystanie języka w różnych sytuacjach komunikacyjnych.
3. Funkcjonalne wykorzystywanie wiedzy o języku w odczytaniu sensów zawartych w strukturze głębokiej tekstów literackich i nieliterackich.
4. Świadome wykorzystanie działań językowych w formowaniu odpowiedzialności za własne zachowania językowe.
5. Uważliwanie na piękno mowy ojczystej, wspomaganie rozwoju kultury językowej, doskonalenie umiejętności posługiwania się poprawną polszczyzną.

Tworzenie wypowiedzi.

1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.
2. Wykorzystanie kompetencji językowych i komunikacyjnych w wypowiedziach ustnych i pisemnych.
3. Kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.
4. Doskonalenie umiejętności retorycznych, w szczególności zasad tworzenia wypowiedzi spójnych, logicznych oraz stosowania kompozycji odpowiedniej dla danej formy gatunkowej.
5. Rozwijanie umiejętności tworzenia tekstów o wyższym stopniu złożoności.

Samokształcenie.

1. Rozwijanie zainteresowań humanistycznych.
2. Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, w tym zasobów cyfrowych, oceny ich rzetelności, wiarygodności i poprawności merytorycznej.
3. Kształcenie nawyków systematycznego uczenia się, porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania oraz syntezy poznanego materiału.
4. Wyrabianie nawyku samodzielnej, systematycznej lektury.
5. Rozwijanie uzdolnień i zainteresowań poprzez udział w różnych formach aktywności intelektualnej i twórczej.
6. Umacnianie postawy poszanowania dla cudzej własności intelektualnej.
7. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się nowymi technologiami.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

ZAKRES PODSTAWOWY	ZAKRES ROZSZERZONY
I. Kształcenie literackie i kulturowe.	
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:	
1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:
2) rozpoznaje w utworze literackim elementy fantastyki, symbolizmu, realizmu;	1) odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej;
3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną,	2) rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych;
	3) rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych;

psalm, sonet, satyrę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe; 4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, hiperbole; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje; 5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; 6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos, groteskę; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; 7) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe; 8) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz ich związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; 9) rozpoznaje w utworze i interpretuje sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; 10) rozumie pojęcia motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; 11) w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> (księgi: I, II, IV, X, XI, XII) Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; 12) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; 13) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; 14) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny; 15) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.	4) rozróżnia grupę literacką i pokolenie literackie; rozpoznaje założenia programowe w utworach literackich różnych epok; 5) rozpoznaje mitologizację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji; 6) rozpoznaje w utworach literackich konwencje: symboliczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową, baśniową, oniryczną, nadrealistyczną i określa ich cechy w utworach; 7) określa przemiany konwencji i ich przenikanie się w utworach literackich; rozpoznaje odmiany synkretyzmu (rodzajowego, gatunkowego) oraz interpretuje jego znaczenie; 8) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego: elipsę, aliterację, kontaminację, synestezję, inwersję, gradację; określa ich funkcje; 9) rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; 10) rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; 11) porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; 12) rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów; 13) rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich.
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:	
1) przetwarza i hierarchizuje informacje w analizie tekstów publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych; 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wywodu,

argumentację; 3) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; rozróżnia odpowiedzi właściwe i unikowe; 4) charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; 5) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy danej dziedzinie sztuki; 6) odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.	charakterystyczne cechy stylu; 2) wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; 3) rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej; 4) porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; 5) rozpoznaje i charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce; 6) odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach, 7) zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu do współczesności.
--	--

II. Kształcenie językowe

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi; 2) rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze; 3) rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi; 4) rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego.
--	--

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

1) rozróżnia pojęcia stylu i stylizacji, rozumie ich znaczenie w tekście; 2) rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny oraz rozumie zasady ich stosowania; 3) rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, biblijna itp.) i określa ich funkcje w tekście; 4) rozpoznaje i ocenia modę językową we współczesnym języku; 5) rozpoznaje zapożyczenia w polszczyźnie i rozumie ich funkcje; 6) zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; 7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) rozumie, co to jest tabu językowe; rozpoznaje jego obecność w wypowiedziach; 2) określa właściwości języka jako nośnika i przekaznika treści kulturowych; 3) rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny (dzieła literackiego, autora) oraz styl typowy (gatunku literackiego, prądu literackiego, epoki) i wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; 4) określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich;
---	---

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

1) rozumie pojęcie znaku językowego oraz języka jako system znaków; 2) zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); 3) rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną, w tym perswazyjną); 4) rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach: dosłownym i implikowanym (presupozycja); 2) rozpoznaje i określa funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); 3) określa funkcje języka: poznawczą
---	---

wypowiedzi (homonimie, anakoluty, paradoksy), dba o jasność i precyzję komunikatu; 5) posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; 6) odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; określa funkcje innowacji językowej w tekście; 7) stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; 8) rozpoznaje w tekstach manipulację, dezinformację, stereotyp językowy; 9) stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednie do sytuacji.	(kategoryzowanie świata), komunikacyjną (dostosowanie języka do sytuacji komunikacyjnej) oraz społeczną (budowanie wspólnoty regionalnej, środowiskowej, narodowej); 4) określa rolę języka w budowaniu obrazu świata.
---	--

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) stosuje wszystkie zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły <i>nie</i> oraz partykuły <i>-bym</i>, <i>-byś</i>, <i>-by</i> z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń <i>-ji</i>, <i>-ii</i>, <i>-i</i>; zapisu przedrostków <i>roz-</i>, <i>bez-</i>, <i>wes-</i>, <i>wz-</i>, <i>ws-</i>; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (<i>a</i>, <i>e</i>) oraz połączeń <i>om</i>, <i>on</i>, <i>em</i>, <i>en</i>; pisowni skrótów i skrótowców; 2) wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; 3) rozumie stylistyczną funkcję zamierzonego błędu ortograficznego w tekście artystycznym.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego.
---	--

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; 2) wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; 3) określa w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); 4) wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; 5) rozróżnia typy argumentów, w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); 6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; 7) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; 8) rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; 9) rozpoznaje elementy erytyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym; 10) rozumie zjawisko nowomowy, określa jego cechy i funkcje w tekście.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; 2) stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi (indukcyjne, dedukcyjne); 3) rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym oraz metodę pytań podchwytliwych i sugerujących; 4) rozróżnia ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.
--	---

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; 2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej,	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach: esej, interpretacja porównawcza, reportaż, felieton
--	--

<p>z uwzględnieniem celu i adresata,
z zachowaniem zasad retoryki;</p> <ol style="list-style-type: none">3) reaguje na przejawy agresji językowej,
np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie
lub uzasadnienie stanowiska, wykazując
sprzeczność wypowiedzi;4) zgodnie z normami formułuje pytania,
odpowiedzi, oceny, redaguje informacje,
uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;5) tworzy spójne wypowiedzi w następujących
formach gatunkowych: wypowiedź
o charakterze argumentacyjnym, referat,
definicja, notatka syntetyzująca;6) odróżnia streszczenie od parafrazy;
funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu
wypowiedzi;7) tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny
tekstów o charakterze argumentacyjnym;8) stosuje retoryczne zasady kompozycyjne
w tworzeniu własnego tekstu; wygłasza mowę
z uwzględnieniem środków pozajęzykowych;9) w interpretacji przedstawia propozycję
odczytania tekstu, formułuje argumenty
na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów,
w tym własnego doświadczenia, przeprowadza
logiczny wywód służący uprawomocnieniu
formułowanych sądów;10) stosuje zasady poprawności językowej i
stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu;
potrafi weryfikować własne i cudze decyzje
poprawnościowe;11) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy
redakcyjnej nad tekstem własnym i cudzym,
dokonuje korekty tekstu własnego i cudzego,
stosuje kryteria poprawności językowej	

IV. Samokształcenie. Uczeń:	
1) rozwija umiejętność pracy samodzielnej m.in. przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska; 2) porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; 3) korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; 4) sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; 5) dokonuje krytycznej selekcji źródeł; 6) wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi; 7) posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line; 8) wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; 9) gromadzi i przetwarza informacje; 10) korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych z uwzględnieniem kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; 11) wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; 2) włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu.
Lektury obowiązkowe:	
1) Jan Parandowski, <i>Mitologia</i>, część I: <i>Grecja</i>; 2) Sofokles, <i>Antygona</i>; 3) Homer, <i>Iliada</i> (fragmenty); 4) Horacy, wybrane utwory; 5) Biblia, w tym fragmenty <i>Księgi Rodzaju</i>, <i>Księgi Hioba</i>, <i>Księgi Koheleta</i>, <i>Księgi Psalmów</i>, <i>Apokalipsy św. Jana</i>; 6) wybrane utwory polskiego średniowiecza, w tym: 7) <i>Bogurodzica</i>; 8) <i>Lament świętokrzyski</i> (fragmenty), 9) <i>Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> (fragmenty); 10) <i>Pieśń o Rolandzie</i> (fragmenty); 11) Jan Kochanowski, wybrane pieśni, w tym: <i>Pieśń IX</i> ks. I, <i>Pieśń V</i> ks. II; <i>tren IX</i>, <i>X</i>, <i>XI</i>;	Utwory określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) Homer, <i>Odyseja</i> (fragmenty); 2) Dante Alighieri, <i>Boska Komedia</i> 3) (fragmenty); 4) Jan Kochanowski, <i>Treny</i> (jako cykl poetycki); 5) William Szekspir, <i>Hamlet</i>; 6) wybrane utwory poetyckie z romantycznej literatury europejskiej; 7) Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>; 8) Cyprian Kamil Norwid, <i>Fortepian Szopena</i>; 9) realistyczna lub naturalistyczna powieść 10) europejska (Honoré de Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i>, lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i>, lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>); 11) Franz Kafka, <i>Proces</i> (fragmenty); 12) Bruno Schulz, wybrane opowiadania z tomu

12) William Szekspir, <i>Makbet</i>; 13) wybrane wiersze poetów epoki baroku; 14) Molier, <i>Skąpiec</i>; 15) Ignacy Krasicki, <i>Hymn do miłości ojczyzny</i>; 16) Ignacy Krasicki, wybrana satyra; 17) Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; 18) Adam Mickiewicz, wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; 19) Adam Mickiewicz, wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; 20) Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i> cz. III; 21) wybrane wiersze Juliusza Słowackiego, w tym <i>Testament mój</i>; 22) wybrane wiersze Cypriana Kamila Norwida, 23) Bolesław Prus, <i>Lalka</i>; 24) Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty); 25) Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>; 26) wybrane wiersze Kazimierza Przerwy-Tetmajera, 27) wybrane wiersze Leopolda Staffa, 28) Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>; 29) Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi</i> (fragmenty); 30) wybrane wiersze Juliana Tuwima 31) wybrane wiersze Bolesława Leśmiana, 32) wybrane wiersze Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, 33) wybrane wiersze Józefa Czechowicza 34) Stefan Żeromski, <i>Przedwiośnie</i>; 35) Witold Gombrowicz, <i>Ferdydurke</i> (fragmenty); 36) wybrane wiersze Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, 37) Tadeusz Borowski, <i>Proszę państwa do gazu</i>; 38) Gustaw Herling-Grudziński, <i>Inny świat</i> (fragmenty); 39) Hanna Krall, <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i>; 40) Albert Camus, <i>Dżuma</i>; 41) George Orwell, <i>Rok 1984</i>; 42) Sławomir Mrożek, <i>Tango</i>; 43) Marek Nowakowski, <i>Góra „Edek”</i> (z tomu <i>Prawo prerii</i>); 44) Andrzej Stasiuk, <i>Miejsce</i> (z tomu <i>Opowieści galicyjskie</i>); 45) Olga Tokarczuk, <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> (z tomu <i>Gra na wielu bębenkach</i>); 46) Ryszard Kapuściński, <i>Podróże z Herodotem</i> (fragmenty); 47) wybrane wiersze: Mirona Białoszewskiego, Zbigniewa Herberta, Czesława Miłosza, Haliny Poświatowskiej, Tadeusza Różewicza, Wisławy Szymborskiej.	<i>Sklepy cynamonowe</i>; 13) Stanisław Ignacy Witkiewicz, <i>Szewcy</i>; 14) Michaił Bułhakow, <i>Mistrz i Małgorzata</i>; 15) Tadeusz Konwicki, <i>Mała Apokalipsa</i>; 16) Janusz Głowacki, <i>Antygona w Nowym Jorku</i>. 18) Sławomir Mrożek, wybrane opowiadanie; 19) wybrany esej Gustawa Herlinga--Grudzińskiego, Zbigniewa Herberta; 20) wybrane wiersze: Stanisława Barańczaka, Czesława Miłosza, <i>Traktat moralny</i> (fragmenty), Juliana Przybosa.
---	---

Lektury uzupełniające

W każdej klasie obowiązkowo jest poznawana co najmniej jedna pozycja książkowa z listy przykładowych lektur uzupełniających lub spoza tej listy, wybrana przez nauczyciela lub zaproponowana przez uczniów.

Przykładowe lektury uzupełniające

Utwory do XIX w. (w układzie chronologicznym)

- 1) Sofokles, *Król Edyp*;
- 2) Arystoteles, *Poetyka* (fragmenty), *Retoryka* (fragmenty);
- 3) Platon, *Państwo* (fragmenty);
- 4) *Dzieje Tristana i Izoldy* (fragmenty);
- 5) Giovanni Boccaccio, *Sokół*;
- 6) Erazm z Rotterdamu, *Pochwała głupoty* (fragmenty);
- 7) Tomasz Morus, *Utopia* (fragmenty);
- 8) Mikołaj Rej, *Żywot człowieka poczciwego* (fragmenty);
- 9) Jan Kochanowski, *Odprawa posłów greckich*;
- 10) Andrzej Frycz Modrzewski, *O poprawie Rzeczypospolitej* (fragmenty);
- 11) Miguel de Cervantes y Saavedra, *Przemysłny szlachcic Don Kichote z Manczy* (fragmenty);
- 12) Pedro Calderon de la Barca, *Życie snem*;
- 13) Piotr Skarga, wybrane kazanie;
- 14) Wacław Potocki, *Transakcja wojny chocimskiej* (fragmenty z części I);
- 15) William Szekspir, *Romeo i Julia*;
- 16) Wolter, *Kandyd, czyli optymizm* (fragmenty);
- 17) Ignacy Krasicki, *Monachomachia* (fragmenty);
- 18) Jędrzej Kitowicz, *Opis obyczajów za czasów panowania Augusta III* (fragmenty);
- 19) Julian Ursyn Niemcewicz, *Powrót posła*;
- 20) Stanisław Staszic, *Przestrogi dla Polski* (fragmenty);
- 21) Juliusz Słowacki, *Beniowski* (fragmenty); *Listy do Matki* (fragmenty);
- 22) Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska komedia*;
- 23) Aleksander Fredro, *Śluby panieńskie*;
- 24) Johann Wolfgang Goethe, *Cierpienia młodego Wertera* (fragmenty), *Faust* (fragmenty);
- 25) George Byron, *Giaur* (fragmenty);
- 26) Adam Mickiewicz, *Dziady* cz. IV;
- 27) wybrane utwory epickie okresu romantyzmu: Józef Ignacy Kraszewski, *Stara baśń*, Victor Hugo, *Nędznicy*, Edgar Allan Poe, wybrane opowiadanie, Henryk Rzewuski, *Pamiętki Soplicy* (fragmenty);
- 28) Eliza Orzeszkowa, *Nad Niemnem*;
- 29) Henryk Sienkiewicz, *Listy z podróży do Ameryki* (fragmenty).

Utwory z XX w. (w układzie chronologicznym)

- 1) Stefan Żeromski, *Echa leśne*, *Ludzie bezdomni*;
- 2) Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis*;
- 3) Gabriela Zapolska, *Moralność pani Dulskiej*;
- 4) Aldous Huxley, *Nowy wspaniały świat*;
- 5) Zofia Nałkowska, *Granica*;
- 6) Joseph Conrad, *Lord Jim*;
- 7) Zofia Kossak-Szczucka, *Pożoga. Wspomnienia z Wołynia 1917–1919*;
- 8) Florian Czarnecki, *Nadberezyńcy*;
- 9) Witold Pilecki, *Raport Witolda*;
- 10) Zofia Nałkowska, *Przy torze kolejowym* (z tomu *Medaliony*);
- 11) Kazimierz Moczarski, *Rozmowy z katem* (fragmenty);
- 12) Józef Mackiewicz, *Droga donikąd* (fragmenty);
- 13) Tadeusz Różewicz, *Kartoteka*;
- 14) Józef Czapski, *Na nieludzkiej ziemi* (fragmenty);
- 15) Leopold Tyrmand, *Dziennik 1954* (fragmenty);
- 16) Jarosław Iwaszkiewicz, wybrane opowiadanie;
- 17) Stanisław Lem, *Wizja lokalna*, *Solaris*;
- 18) John Ronald Reuel Tolkien, *Władca pierścieni. Drużyna pierścienia*;
- 19) William Golding, *Władca much*;
- 20) Bohumil Hrabal, wybrane opowiadania;
- 21) Eugène Ionesco, *Lekcja*;
- 22) Samuel Beckett, *Czekając na Godota*;
- 23) Friedrich Dürrenmatt, *Wizyta starszej pani*;

24) Marek Nowakowski, <i>Raport o stanie wojennym</i> (wybrane opowiadanie);
25) Gustaw Herling-Grudziński, <i>Wieża</i> ;
26) Wiesław Myśliwski, <i>Widnokrąg</i> ;
27) Umberto Eco, <i>Imię róży</i> ;
28) Olga Tokarczuk, <i>Prawiek i inne czasy</i> ;
29) Antoni Libera, <i>Madame</i> . |
|--|

Utwory z XXI w. (w układzie alfabetycznym)

1) Petra Dvořáková, <i>Wrony</i> ;
2) Sigríður Hagalín Björnsdóttir, <i>Wyspa</i> ;
3) Paweł Huelle, <i>Castorp, Śpiewaj ogrody</i> ;
4) Cixin Liu, <i>Wspomnienie o przeszłości Ziemi</i> (tom I – <i>Problem trzech ciał</i>);
5) Wiesław Myśliwski, <i>Traktat o łuskaniu fasoli</i> ;
6) Tomasz Różycki, <i>Dwanaście stacji</i> ;
7) Andrzej Stasiuk, <i>Jadąc do Babadag</i> ;
8) Mariusz Szczygieł, <i>Nie ma</i> ;
9) Monika Sznajderman, <i>Pusty las</i> ;
10) Dorota Terakowska, <i>Poczwarka</i> ;
11) Olga Tokarczuk, <i>Bieguni, Opowiadania bizardne</i> ;
12) Marcin Wicha, <i>Rzeczy, których nie wyrzuciłem</i> . |
|---|

4. Rodzaje aktywności podlegające ocenianiu:

- wypracowania (np. esej, rozprawka, interpretacja tekstu literackiego, recenzja i in.),
- **testy historycznoliterackie,**
- **testy czytania ze zrozumieniem (język polski w użyciu),**
- sprawdziany wiedzy i umiejętności,
- sprawdziany znajomości treści lektury,
- wypowiedzi ustne (np. odpowiedź na pytanie nauczyciela, referowanie, udział w dyskusji, spontaniczne zabieranie głosu),
- prezentacje/projekty/referaty,
- zadania domowe,
- praca zespołowa i prezentowanie jej wyników,
- aktywność na zajęciach, recytacja utworów literackich,
- udział w przedstawieniu,
- formy wypowiedzi związane z przekładem intersemiotycznym, np. wykonanie plakatu, nagranie krótkiego filmu,
- inne.

5. Skala ocen:

W ocenianiu osiągnięć uczniów z języka polskiego obowiązuje, zgodnie z WZO, następująca skala ocen:

1	niedostateczny
2–	dopuszczający minus
2	dopuszczający
2+	dopuszczający plus
3–	dostateczny minus
3	dostateczny
3+	dostateczny plus
4–	dobry minus
4	dobry
4+	dobry plus
5–	bardzo dobry minus
5	bardzo dobry
5+	bardzo dobry plus

- 6– celujący minus
6 celujący

6. Normy wymagań na poszczególne oceny – na podstawie programu nauczania jw.:

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- ✓ ma fragmentaryczną wiedzę i podstawowe umiejętności określone w podstawie programowej;
- ✓ pobieżnie zna treść i problematykę lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej;
- ✓ rozpoznaje tylko podstawowe związki przyczynowo-skutkowe w zakresie wiedzy o kulturze;
- ✓ sytuuje w czasie i przestrzeni tylko najważniejsze wydarzenia literackie;
- ✓ odszukuje tylko najważniejsze informacje w tekście nieliterackim;
- ✓ objaśnia z pomocą nauczyciela znalezione informacje;
- ✓ posługuje się podstawowymi odmianami polszczyzny;
- ✓ dostrzega i koryguje niektóre typy błędów językowych;
- ✓ przedstawia przy pomocy nauczyciela wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej;
- ✓ redaguje z pomocą nauczyciela teksty własne.

Ocena dostateczna

Uczeń spełnia wymagania na niższą ocenę, a ponadto:

- ✓ ma częściową wiedzę i spełnia podstawowe umiejętności określone w podstawie programowej;
- ✓ zna treść i problematykę większości lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej;
- ✓ wskazuje podstawowe wydarzenia literackie;
- ✓ przyporządkowuje wcześniej poznany tekst kultury (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) do określonej epoki literackiej;
- ✓ dokonuje elementarnej analizy porównawczej utworów;
- ✓ wykorzystuje znalezione informacje i przeprowadza analizę źródeł informacji;
- ✓ posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
- ✓ dostrzega różne typy błędów językowych;
- ✓ przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej;
- ✓ redaguje teksty własne;
- ✓ aktywnie słucha wykładu i potrafi go streścić;
- ✓ odróżnia fakty od opinii.

Ocena dobra

Uczeń spełnia wymagania na niższą ocenę, a ponadto:

- ✓ ma podstawową wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej, posługuje się nimi w typowych sytuacjach;
- ✓ dobrze zna treść i problematykę lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej;
- ✓ samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji wskazanego tekstu kultury w kontekście macierzystym;
- ✓ znajduje i porównuje informacje zawarte w różnych (nie tylko pisanych) źródłach;
- ✓ przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji;
- ✓ sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;

- ✓ rozróżnia pojęcia błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;
- ✓ samodzielnie przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej;
- ✓ sprawnie redaguje teksty własne;
- ✓ aktywnie słucha wykładu, potrafi go streścić, w punktach zapisać najważniejsze tezy;
- ✓ odróżnia fakty od opinii, tworzy własne opinie.

Ocena bardzo dobra

Uczeń spełnia wymagania na niższą ocenę, a ponadto:

- ✓ ma pełną wiedzę i opanował umiejętności określone w podstawie programowej, posługuje się nimi w różnych sytuacjach problemowych;
- ✓ szczegółowo zna treść i problematykę lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej;
- ✓ samodzielnie interpretuje tekst literacki w różnych kontekstach;
- ✓ hierarchizuje pod względem stopnia ważności wydarzenia literackie, uzasadnia swój wybór;
- ✓ przeprowadza rozmaite interpretacje tekstów kultury;
- ✓ samodzielnie ocenia wydarzenia kulturalne;
- ✓ samodzielnie przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej;
- ✓ sprawnie redaguje teksty własne i cudze;
- ✓ aktywnie słucha wykładu, potrafi wykonać notatki w różnorodny sposób;
- ✓ formułuje własne opinie i konfrontuje je z innymi poglądami;
- ✓ aktywnie wykorzystuje swoją wiedzę na lekcji.

Ocena celująca

Uczeń spełnia wymagania na niższą ocenę, a ponadto:

- ✓ ma pełną wiedzę historycznoliteracką i posługuje się nią w różnych trudnych sytuacjach problemowych;
- ✓ szczegółowo zna treść i problematykę lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej;
- ✓ czyta ze zrozumieniem trudny tekst literacki i samodzielnie go interpretuje w różnych kontekstach;
- ✓ bezbłędnie podaje (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) czas powstania nieomawianego w trakcie lekcji tekstu kultury oraz jego powiązania z kontekstami: historycznym, filozoficznym i artystycznym;
- ✓ zauważa rozmaite interpretacje tekstów kultury i je ocenia;
- ✓ zna dodatkową literaturę krytyczną dotycząc sztuki i wydarzeń kulturalnych, stosuje tę wiedzę w różnych sytuacjach problemowych;
- ✓ bezbłędnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
- ✓ potrafi swoją wiedzą zainteresować innych;
- ✓ aktywnie wykorzystuje swoją wiedzę na lekcji.

7. Zasady oceniania uczniów

a. Minimalna liczba ocen w każdym semestrze wynosi 4 i obejmuje takie formy sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów, jak np.:

- wypracowanie pisemne w formie zleconej przez nauczyciela*,
- test historycznoliteracki*,
- test czytania ze zrozumieniem – język polski w użyciu*,
- wypowiedź ustna,
- sprawdzian wiedzy i umiejętności,
- sprawdzian znajomości treści lektury;

*** Uwaga!**

Oznaczone gwiazdką formy sprawdzania wiedzy i umiejętności obejmują także minimatury i próbny egzamin maturalny w zakresie zadań dotyczących wyłącznie zrealizowanych wymagań podstawy programowej.

- b. Punkty procentowe uzyskiwane przez uczniów za różne formy sprawdzania kompetencji są przeliczane na stopnie szkolne według wzoru:

40% – 54% dopuszczający

55% – 69% dostateczny

70% – 84% dobry

85% – 94% bardzo dobry

95% – 100% celujący

- c. W uzasadnionych przypadkach nauczyciel może zmienić sposób przeliczania punktów na oceny szkolne.
- d. Na ocenę końcową decydujący wpływ mają wyniki uzyskane z obowiązkowych form sprawdzania wiedzy i umiejętności. Średnia arytmetyczna ocen częściowych nie jest jedynym kryterium brany pod uwagę podczas wystawiania ocen na półrocze i na koniec roku szkolnego. Ocena końcoworoczna jest wystawiana na podstawie ocen z I i II semestru.
- e. Zasady oceniania pracy grupowej każdorazowo ustala nauczyciel w porozumieniu z uczniami.
- f. W sytuacji, gdy uczeń nie zaliczy obowiązkowej formy sprawdzania osiągnięć z powodu nieobecności, nauczyciel wpisuje symbol „nb” oznaczający brak zaliczenia. Jeśli po powrocie do szkoły uczeń nie zaliczy w wyznaczonym terminie tej formy, otrzyma ocenę niedostateczną.
- g. Ocenę można poprawiać jednokrotnie. W uzasadnionych przypadkach nauczyciel może wyrazić zgodę na ponowną poprawę oceny.
- h. Uczeń ma prawo do poprawy oceny w terminie i na warunkach określonych przez nauczyciela.
- i. Nauczyciel ma obowiązek prowadzenia w dzienniku lekcyjnym czytelnej indeksacji ocen (pole „komentarz” w dzienniku LIBRUS).
8. **Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej** – są jednakowe dla wszystkich przedmiotów i znajdują się w dokumencie WZO.
9. W sytuacji **nauczania zdalnego lub hybrydowego** wprowadza się dodatkowe zasady oceniania w zakresie:
- a. rodzajów aktywności podlegających ocenianiu – obejmujące:
- wypracowania (np. esej, rozprawka, interpretacja tekstu literackiego, recenzja i in.) – *przesyłane przez uczniów drogą elektroniczną w formie ustalonej z nauczycielem,*
 - **testy historycznoliterackie,**
 - **testy czytania ze zrozumieniem (język polski w użyciu),**
 - sprawdziany wiedzy i umiejętności – *np. z wykorzystaniem aplikacji Quizizz lub Kahoot!,*
 - sprawdziany znajomości treści lektury – *np. z wykorzystaniem aplikacji Quizizz lub Kahoot!,*
 - wypowiedzi ustne (np. odpowiedź na pytanie nauczyciela, referowanie, udział w dyskusji, spontaniczne zabieranie głosu) – *jeżeli lekcja przebiega w trybie online lub innej formie umożliwiającej ustną odpowiedź,*
 - prezentacje/projekty/referaty – *w postaci ich elektronicznego zapisu umożliwiającego udostępnienie innym uczniom w klasie,*

- zadania domowe,
 - praca zespołowa i prezentowanie jej wyników – w *formie przygotowanego przez grupę materiału udostępnionego całej klasie w wersji elektronicznej*,
 - aktywność na zajęciach, recytacja utworów literackich – w *sytuacji zdalnego nauczania aktywność może przybrać formę ochotniczego wykonania zadania, np. opracowania jakiegoś zagadnienia i udostępnienia go klasie, udostępnienia innym uczniom własnego rozwiązania zadania jako przykładu, opisu scenografii do spektaklu, projektu kostiumu dla postaci scenicznej i in.*,
 - udział w przedstawieniu,
 - formy wypowiedzi związane z przekładem intersemiotycznym, np. wykonanie plakatu, nagranie krótkiego filmu – *przekazane do oceny w postaci elektronicznej*,
 - inne – np. wypełnienie karty pracy do *"zdalnej lekcji"*, wykonanie ćwiczenia zleconego w ramach takiej lekcji, np. ćwiczenia z *e-podręcznika lub podręcznika tradycyjnego*, zastosowanie wiedzy w praktyce (*propozycja "kapsuł", kapsuła = porcja wiadomości, z którymi uczniowie mają się zapoznać na podstawie źródła wskazanego przez nauczyciela + zadanie praktyczne do samodzielnego rozwiązania*), *opracowanie planu wypowiedzi pisemnej lub ustnej, opracowanie notatki syntetyzującej.*
- b. sprawdzania wiedzy i umiejętności w trakcie zdalnej pracy:
- konieczne jest potwierdzenie otwarcia przez ucznia wiadomości z materiałami lub wskazówkami w godzinach lekcyjnych między 8.00 – 16.00,
 - nauczyciel każdorazowo ustala formę i termin wykonania zleconego zadania (data i godzina lekcyjna),
 - nauczyciel w podanym terminie wskazuje uczniów, których prace zostaną sprawdzone, i wyznacza maksymalny czas przesłania prac do oceny,
 - nauczyciel zbiera od uczniów informacje o zadaniach, które sprawiły trudność, w razie potrzeby przekazuje im przykładowe rozwiązanie, by wszyscy mogli się sprawdzić.
- c. poprawiania ocen – uczeń ma prawo poprawić ocenę zdobytą w toku zdalnej pracy w terminie i formie ustalonej przez nauczyciela.